

HRVATSKI SABOR

KLASA: 021-12/15-18/221

URBROJ: 65-15-02

Zagreb, 23. lipnja 2015.

50 — VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

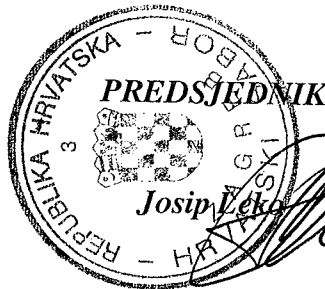
Primljeno: 26-06-2015		
Klasifikacija: 021-12/15-01/24	Org. jed. 50351	
Umožbeni broj: 65-15-01	Pril. 2	Vrij. 1

10

VLADI REPUBLIKE HRVATSKE

U prilogu upućujem zastupničko pitanje **dr. sc. Mirele Holy**, zastupnice u Hrvatskom saboru, postavljeno sukladno članku 140. Poslovnika Hrvatskoga sabora.

Molim odgovorite na postavljeno zastupničko pitanje, sukladno odredbi članka 142. stavka 1. Poslovnika Hrvatskoga sabora, u roku od 30 dana od dana kada je pitanje dostavljeno.

MIRELA HOLY,
zastupnica u Hrvatskom saboru

Zagreb, 18. lipnja 2015.

REPUBLIKA HRVATSKA		
65 - HRVATSKI SABOR		
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6		
Primljeno:		19-06-2015
Klasifikacijska oznaka:		Org. jed.
021-12/15-18/221		65
Urudžbeni broj:		Pril. Vrij.
6531-15-01		1 -

PREDSJEDNIKU HRVATSKOG SABORA

Predmet: Zastupničko pitanje

Poštovani gospodine Leko,

molim Vas da temeljem članka 140. Poslovnika Hrvatskog sabora proslijedite moje zastupničko pitanje predsjedniku Vlade Republike Hrvatske gospodinu Zoranu Milanoviću, a koje se nalazi u prilogu ovoga dopisa.

S poštovanjem,

dr. sc. Mirela Holy

Prilog: kao u tekstu

MIRELA HOLY,
zastupnica u Hrvatskom saboru

Zagreb, 18. lipnja 2015.

PREDSJEDNIK VLADE RH
GOSPODIN ZORAN MILANOVIĆ

PREDMET: ZASTUPNIČKO PITANJE

Poštovani predsjedniče Vlade,

obratilo mi se više građana i građanki klijenata i klijentica Zagrebačke banke koji/e su uznemireni/e zahtjevima spomenute banke o ispunjavanju KYC obrazac koji sadrži cijeli niz zahtjeva za dostavom osobnih podataka. Građani/ke smatraju da ne postoji nikakva potreba da ove podatke dijele s bilo kime, a posebice ne s djelatnicima i djelatnicama Zagrebačke banke. Nakon što su građani odbili ispuniti spomenuti obrazac traženi su da dođu u poslovnicu banke i ispune traženo, a djelatnici banke su potkrijepili svoj zahtjev letkom koji treba uvjeriti klijente banke da je sve što se traži od njih zakonito, iako se u letku Zagrebačka banka ne poziva na konkretne zakonske ovlasti ni odredbe koje im to omogućavaju. Građane je uznemirilo to što im se uvijeno prijeti raskidom poslovnog odnosa i nemogućnošću ugovaranja bankarskih usluga s bilo kojom bankom u RH.

Slijedom prethodno rečenog molim Vas da mi odgovorite na sljedeće pitanje:

Jesu li Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo financija upoznati s ovim slučajem? O čemu se konkretno radi? Ima li Zagrebačka banka pravno utemeljenje da od svojih klijenata traži osobne podatke koji se potražuju putem tzv. KYC obrasca? Na koji se način klijenti banke mogu zaštititi od takvog postupanja banke?

S poštovanjem,

dr. sc. Mirela Holy

Klasa: 021-12/15-01/214

Urbroj: 50301-01/10-15-6

Zagreb, 30. srpnja 2015.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Zastupničko pitanje dr. sc. Mirele Holy, u vezi s pravnom utemeljenošću traženja osobnih podataka putem tzv. KYC obrasca – odgovor Vlade

Zastupnica u Hrvatskome saboru, dr. sc. Mirela Holy, postavila je, sukladno sa člankom 140. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, broj 81/2013), zastupničko pitanje u vezi s pravnom utemeljenošću traženja osobnih podataka putem tzv. KYC obrasca.

Na navedeno zastupničko pitanje, Vlada Republike Hrvatske daje sljedeći odgovor:

Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma (Narodne novine, br. 87/2008 i 25/2012; u daljnjem tekstu: Zakon) stupio je na snagu 1. siječnja 2009. godine i usklađen je s 3. Direktivom Europske unije o sprječavanju korištenja financijskog sustava za pranje novca i financiranje terorizma te s drugim relevantnim međunarodnim standardima iz područja sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma.

Zakonom su, između ostalog, propisane mjere i radnje u bankarskom i nebankarskom financijskom poslovanju te u novčarskom i drugom poslovanju koje se poduzimaju radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma, te obveznici provedbe mjera i radnji koji su dužni postupati prema Zakonu (banke i drugi; u daljnjem tekstu: obveznici).

Jedna od obveza propisana Zakonom je provođenje dubinske analize stranke. Sukladno odredbi članka 8. stavka 1. Zakona, dubinska analiza stranke obuhvaća sljedeće mjere: utvrđivanje identiteta stranke i provjera njezina identiteta na osnovi dokumenata, podataka ili informacija dobivenih iz vjerodostojnog, pouzdanog i neovisnog izvora, utvrđivanje i provjera identiteta stvarnog vlasnika stranke, prikupljanje podataka o namjeni i predviđenoj prirodi poslovnog odnosa ili transakcije te drugih podataka u skladu s Zakonom te stalno praćenje poslovnog odnosa, uključujući pozorno praćenje transakcija obavljenih

tijekom tog odnosa, kako bi se osiguralo da te transakcije odgovaraju saznanjima obveznika o toj stranci, vrsti posla i rizika, uključujući prema potrebi i podatke o izvoru sredstava, pri čemu dokumenti i podaci kojima obveznik raspolaže moraju biti ažurni.

Nadalje, člankom 16. Zakona propisan je način pribavljanja podataka od strane obveznika (pravnih i fizičkih osoba koje su obvezne poduzimati mjere i radnje radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma) te je taksativno propisan opseg osobnih podataka koji se prikupljaju za fizičke osobe, ovisno o njihovom svojstvu u kojem se nalaze u poslovnom odnosu s bankom (za fizičku osobu i njezinoga zakonskog zastupnika, obrtnika ili osobu koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, a koja uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakciju, odnosno za koju se uspostavlja poslovni odnos ili obavlja transakcija). Navedenim člankom Zakona propisano je da se za fizičku osobu prikupljaju osobni podaci u sljedećem opsegu: ime i prezime, prebivalište, datum rođenja, mjesto rođenja, identifikacijski broj, te naziv, broj i naziv izdavatelja identifikacijske isprave.

Također, člankom 17. Zakona propisano je da za stranku koja je fizička osoba i njezinoga zakonskog zastupnika te stranku koja je obrtnik ili osoba koja se bavi drugom samostalnom djelatnošću obveznik utvrđuje i provjerava njezin identitet prikupljanjem gore navedenih podataka (članak 16. stavak 1. točka 1. Zakona) uvidom u službeni osobni dokument stranke u njezinoj nazočnosti. Ako iz uvida u službeni osobni dokument obveznik ne može prikupiti sve propisane podatke, nedostajući podaci prikupljaju se iz drugih važećih javnih isprava koje podnese stranka, odnosno neposredno od stranke.

Nadalje, člankom 7. stavcima 2. i 3. Zakona propisano je da su obveznici dužni izraditi analizu rizika i pomoću te analize odrediti ocjenu rizika pojedine skupine ili vrste stranke, poslovnog odnosa, proizvoda ili transakcije u odnosu na moguće zlouporabe vezane za pranje novca ili financiranje terorizma. Navedenu analizu i procjenu rizika obveznici su dužni usklađivati sa smjernicama koje donose nadležna nadzorna tijela propisana Zakonom u skladu sa svojim ovlastima. U tom smislu, Hrvatska narodna banka je 1. srpnja 2015. godine objavila nove Smjernice za provođenje Zakona o sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma za kreditne institucije, kreditne unije i institucije za elektronički novac.

Zakonom je dakle predviđen opseg osobnih podataka koji se prikupljaju na temelju Zakona i koje su obveznici dužni prikupiti, a ne način na koji će obveznici sastaviti upitnik koji se predaje stranci (klijentu) prilikom uspostavljanja poslovnog odnosa i provođenja mjera dubinske analize. Zakon i smjernice propisuju da obveznici moraju imati propisane unutarnje procedure u svezi provedbe mjera sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma. Međutim, sama izrada procedura, odnosno internog akta i prateće dokumentacije je odgovornost obveznika. Opseg podataka koji se prikupljaju u svrhu provedbe Zakona, trebao bi biti usklađen sa samim Zakonom.

Dakle, obveznici prilikom provođenja dubinske analize stranke (klijenta) mogu, pozivajući se na odredbe Zakona, koji je usklađen s međunarodnim standardima, od stranke (klijenta) prikupljati samo one osobne podatke i u opsegu koji su propisani Zakonom.

Također, člankom 75. Zakona uređena je i zaštita podataka u odnosu na komunikaciju s Uredom za sprječavanje pranja novca kao hrvatskom financijsko-obavještajnom jedinicom.

Nadalje, pitanje nadzornih aktivnosti u svezi zaštite osobnih podataka u nadležnosti je Agencije za zaštitu osobnih podataka (u daljnjem tekstu: Agencija).

Sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka (Narodne novine, broj 106/2012 - pročišćeni tekst, u daljnjem tekstu: ZZOP) osobni podaci smiju se prikupljati i dalje obrađivati na pošten i zakonit način, što znači da za obradu osobnih podataka mora postojati valjan pravni temelj i zakonita svrha (članci 6. i 7. ZZOP-a).

Vezano za prikupljanje i daljnju obradu osobnih podataka od strane banaka Vlada Republike Hrvatske obavještava da je Agencija sukladno zakonskim ovlastima obavila nadzore u više banaka, između ostalog i u Zagrebačkoj banci, te je nadzornim aktivnostima utvrdila da sve banke od stranaka prikupljaju osobne podatke u vrlo velikom opsegu pozivajući se na Zakon, kao i na privolu stranaka.

U konkretnom slučaju Agencija smatra da za prikupljanje dijela osobnih podataka postoji pravni temelj u Zakonu kao posebnom zakonu, kojim je regulirano provođenje dubinske analize klijenata i kojim je propisan točan opseg osobnih podataka koji se traži za dubinsku analizu klijenata. Kao što je već istaknuto, člankom 16. Zakona reguliran je način pribavljanja podataka od strane obveznika (pravnih i fizičkih osoba koje su obvezne poduzimati mjere i radnje radi sprječavanja i otkrivanja pranja novca i financiranja terorizma), taksativno je propisan opseg osobnih podataka koji se prikupljaju za fizičke osobe, ovisno o njihovom svojstvu u kojem se nalaze u poslovnom odnosu s bankom, te je propisano prikupljanje osobnih podataka u sljedećem opsegu: ime i prezime, prebivalište, datum rođenja, mjesto rođenja, identifikacijski broj, te naziv, broj i naziv izdatelja identifikacijske isprave.

Nadalje, utvrđeno je da banke od stranaka prikupljaju i osobne podatke temeljem njihove privole koja bi sukladno ZZOP-u trebala biti slobodno i izričito očitovanje volje za obradu njihovih osobnih podataka u točno određenu svrhu.

Osim toga u primjeni su i drugi propisi u financijskom sektoru koji bi se primjenjivali i na obradu osobnih podataka u svrhu izvješćivanja nadležnih institucija u Republici Hrvatskoj od strane banaka, prije svega Konvencija o uzajamnoj administrativnoj pomoći u poreznim stvarima, koja je implementirana u hrvatski pravni sustav 2014. godine.

Isto tako ukazuje se i na nedavno potpisani Sporazum o unapređenju ispunjavanja poreznih obveza na međunarodnoj razini i provedbi Zakona Sjedinjenih Američkih Država o izvršenju poreznih obveza s obzirom na račune u inozemnim financijskim institucijama (Foreign Account Tax Compliance Act: FATCA) između Republike Hrvatske i Sjedinjenih Američkih Država.

Slijedom svega navedenoga, Agencija kao mjerodavno tijelo u području nadzora nad zaštitom osobnih podataka smatra da za prikupljanje osobnih podataka osim Zakona postoje i drugi propisi koji predstavljaju pravni temelj za obradu osobnih podataka u financijskom sektoru u smislu članka 7. ZZOP-a.

U vezi s time, sukladno članku 33. stavku 1. podstavku 7. ZZOP-a Agencija je 25. svibnja 2015. godine izdala Preporuku za unapređenje zaštite u prikupljanju i daljnjoj obradi osobnih podataka građana u svim financijskim institucijama (bankarskom sektoru) kojom je prije svega ukazala da su banke dužne postupati sukladno ZZOP-u. U primjeni je i članak 9. ZZOP-a, koji obvezuje sve voditelje zbirke osobnih podataka, u konkretnom slučaju sve financijske institucije, da su prije prikupljanja osobnih podataka svoje stranke dužne informirati osobito o svrsi prikupljanja i daljnjoj obradi njihovih osobnih podataka, o pravnom temelju prikupljanja podataka, o opsegu podataka koji je nužan za ispunjenje zakonom utvrđene svrhe, te radi li se o obveznom ili dobrovoljnom davanju podataka i koje su posljedice eventualne uskrate zatraženih podataka. U odnosu na konkretni slučaj ističe se da su banke prilikom prikupljanja osobnih podataka bile dužne primijeniti Načelo razmjernosti koje u ovom postupku obrade osobnih podataka nalaže prikupljanje samo onih osobnih podataka koji su nužni za ispunjenje zakonom utvrđene svrhe, odnosno da se osobni podaci ne smiju prikupljati u većem opsegu nego što je nužno da bi se postigla zakonom utvrđena svrha. Stoga Agencija smatra da bi banke mogle prikupljati od svojih stranaka samo one osobne podatke koji se odnose na stranke koje su u određenom poslovnom odnosu sa bankom i koji su nužni za uspostavu takvog poslovnog odnosa, ali ne i osobne podatke koji se odnose na članove njihovih obitelji, osobito djece ili druge uzdržavane članove, osim u slučaju ako to nije propisano posebnim zakonom. Također, ističe se kako stupanjem na snagu Zakona o osobnom identifikacijskom broju (Narodne novine, broj 60/2008) nije razvidna zakonska osnova niti za prikupljanje matičnog broja građana.

Nadalje, prilikom prikupljanja osobnih podataka na temelju privole banke su dužne voditi računa da se prikupljaju samo oni podaci koji su nužni za ostvarenje točno utvrđene svrhe, te da se prikupljeni podaci dalje obrađuju i koriste samo u svrhe za koje je dana privola.

Izvršenim uvidom od strane Agencije u obrazac Upitnika, koji su pojedinačno sastavile pojedine banke, utvrđeno je da sadržaj Upitnika nije unificiran/jednoznačan, već se opseg prikupljanja osobnih podataka, kao i način informiranja stranaka o pravnom temelju za obradu osobnih podataka razlikuje od banke do banke, a utvrđeno je i da se putem navedenih obrazaca prikuplja znatno veći opseg osobnih podataka nego što propisuje Zakon. Naime, od strane Agencije utvrđeno je kako banke nisu na dovoljno jasan i transparentan način upoznale svoje stranke koji se opseg podataka prikuplja kao obvezan i temeljem kojih propisa, a koji se podaci prikupljaju kao dobrovoljni/fakultativni temeljem privole stranaka i u koju svrhu se privola daje.

Nastavno na navedeno Agencija je u Preporuci upozorila da se takvim načinom prikupljanja osobnih podataka krše odredbe ZZOP-a iz razloga što stranke nisu na odgovarajući način upoznate sa svrhom prikupljanja osobnih podataka koje proizlaze iz zakona ili drugih propisa koji su na snazi u Republici Hrvatskoj.

Slijedom navedenoga, Agencija smatra da je opisano postupanje potrebno detaljno regulirati na način da se točno navede svrha i način prikupljanja osobnih podataka sukladno Zakonu, te drugih navedenih propisa iz područja poreznog zakonodavstva.

Sve ostale osobne podatke koje banke odluče prikupljati, a koji ne budu taksativno navedeni u Zakonu ili drugom propisu banka može prikupljati isključivo uz privolu stranaka, ali pri tome također treba voditi brigu o opsegu osobnih podataka tj. da se prikupljaju samo oni osobni podaci koji su nužni za ispunjenje svrhe u koju se daje privola te isto tako treba voditi računa da se prikupljeni osobni podaci putem privole mogu dalje obrađivati samo u svrhu za koju je osoba dala privolu i samo u vremenskom razdoblju dok traje takva privola.

Slijedom svega navedenoga, sve banke dužne su prije prikupljanja i daljnje obrade osobnih podataka na odgovarajući način transparentno informirati svoje stranke (primjerice putem pisanih obrazaca upitnika, letaka, mrežnih stranica) sa svim detaljima koje nalaže naprijed navedeni članak 9. ZZOP-a, kako bi se osobni podaci obrađivali na zakonit način.

S obzirom na to da se citirane zakonske odredbe odnose na sve financijske institucije, kao voditelje zbirke osobnih podataka, Agencija je, u svrhu zakonitog i transparentnog prikupljanja osobnih podataka citiranu Preporuku za unapređenje zaštite osobnih podataka uputila Hrvatskoj udruzi banaka (u daljnjem tekstu: HUB), kao krovnoj instituciji svih banaka, kako bi na taj način što učinkovitije upoznala sve financijske institucije s potrebom informiranja građana/stranaka o svrsi i pravnom temelju za prikupljanje osobnih podataka. Agencija je također u Preporuci predložila formiranje jednoobraznog obrasca koji bi bio sastavljen u skladu sa svim relevantnim propisima, imajući pri tome u vidu temeljnu misiju HUB-a da svojim savjetima i naporima utječe na provođenje mjera i radnji u bankarskom sektoru koje su navedene u citiranoj Preporuci, a koje proizlaze kao obigatorne iz ZZOP-a. Agencija je također pozvala HUB, odnosno sve banke da se u vezi s davanjem daljnjih uputa i savjeta mogu izravno obratiti Agenciji.

Osim navedenoga, Preporuku za unapređenje zaštite osobnih podataka Agencija je dostavila i Hrvatskoj narodnoj banci, Sektoru platnog prometa. Navedena Preporuka javno je objavljena i na mrežnim stranicama Agencije www.azop.hr.

S obzirom na to da je od dostavljanja Preporuke Agencije Hrvatskoj udruzi banaka prošlo dosta vremena, da HUB, niti banke nisu obavijestili Agenciju o postupanjima koja su im naložena navedenom Preporukom, Agencija je 9. srpnja 2015. godine dodatno zatražila od HUB-a da je obavijesti o postupanjima i poduzetim mjerama u skladu sa Preporukom. Međutim, Agencija do danas nije zaprimila nikakvu obavijest.

Eventualno potrebna dodatna obrazloženja u vezi s pitanjem zastupnice, dat će mr. sc. Boris Lalovac, ministar financija.

GLAVNA TAJNICA

Marica Matković

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović